

„ТИХО НАСЛЕДСТВО“ ЗА НЕОБИКНОВЕНАТА СИЛА НА ЕДНО ОБИКНОВЕНО СЕМЕЙСТВО

ТЕКСТ **ИРИНА ИВАНОВА**
ФОТОГРАФИЯ **МИРА ДЕРМЕНДЖИЕВА, НВО ЕВРОПА И
КОНТРАСТ ФИЛМС**

Забележителен документален филм за любовта и всеотдайността, в който добрите герои побеждават и най-тежките диагнози. „Тихо наследство“ на режисьорката Петя Накова и продуцентката Катя Тричкова вече може да бъде гледан в HBO GO.

Познаваме Таня Димитрова преди всичко като жестомичен преводач на брифингите на Националния оперативен щаб. Тя обаче е и слухово-речеви терапевт, работещ с деца с увреден слух в своя образователен център „Яника“, както и консултант по кохлеарна имплантация към Военномедицинска академия в София. Таня и нейната дъщеря Кати са главните персонажи във филма „Тихо наследство“, реализиран в копродукция с HBO. Първоначалната идея на режисьорката Петя Накова е да направи документален филм за Таня, с която са близки приятелки, и за работата ѝ с глухи деца. Снимките започват през 2015 г., но скоро след това Петя е диагностицирана с рак на гърдата. Тя обаче продължава работата по филма, включително и по време на терапията си. Когато е напълно излекувана, се оказва, че съдбата е подготвила подобно изпитание и за Таня Димитрова, която също чува тежката диагноза рак на гърдата. Двете приятелки решават, че въпреки всичко филмът все пак трябва да се случи. Само че фокусът му е променен и в центъра на историята се оказват Таня и семейството ѝ, и най-вече голямата ѝ дъщеря Катерина. Защото когато Таня и съпругът ѝ заминават за Америка, където тя се лекува в продължение на осем месеца, 20-годишната тогава Кати се оказва не само едновременно майка и баща на себе си и на по-малката си сестра Яна, но и стопанка на дома, управител на „Яника“, счетоводител, терапевт... „За осемте месеца, през които ни нямаше, на Кати ѝ се наложи да порасне с може би 10 години“ – казва Таня в интервюто ни. Така че „Тихо наследство“ е и филм за порастването.

Здравейте, Таня и Кати! Филмът ме развълнува така, както отдавна не ме е възмувал български филм. Освен че е изключително добре направен, той е едновременно личен и универсален, ще бъде почувстван и разбран навсякъде. Поздравления, че сте допуснали екипа толкова дълбоко в живота си! За това се изисква смелост.

Таня: Това допускане стана възможно най-вече защото Петя, режисьорката на филма, е най-добрата ми приятелка и може би най-близкият ми човек след хората в семейството ми. Честно казано, ако това бяха просто някакви хора, с които животът ми е запознал, едва ли щях да се навия. Освен това, когато чух диагнозата рак на гърдата, започнах неистово да търся за себе си някакъв оптимизъм. До онзи момент аз бях тази, която трябваше да дава надежда и да внушава оптимизъм на родителите на глухите деца, с които работим в центъра, и затова може би бях малко ядосана от факта, че всички приемаме толкова негативно новината за моето заболяване. Когато чуеш такава неприятна прогноза за живота си, имаш нужда от всички оптимизъм на света, дори да е примесен с лудост и нереалистичност, защото в крайна сметка дори плацебо ефектът си е ефект, нали така? И в крайна сметка

наистина е важно състоянието на духа и на емоциите. Затова решихме да продължим с филма и да видим до какъв край ще ни доведе. Надявам се, че сега, когато филмът вече е готов, пък е и с щастлив край, той ще донесе надежда на много други хора. С приятели се шегуваме, че донесох Америка в България, защото имаме филм с хепиенд. Доволна съм, че намерихме сили да се съберем, да продължим с филма и да го завършим.

Кати, ти имаш актьорска харизма и дори бих казала дарба. Би ли се занимавала с това?

Не, никога не съм имала такива наклонности и изобщо нямам такива намерения. По-скоро сестра ми Яна би тръгнала в тази посока.

Филмът е сниман в продължение на цели 5 години. Какво си мислехте, когато го гледахте сега и цялата тази история е зад гърба ви?

Кати: Плаках от петата минута до края. Върна ме много назад във времето и изпитах много смесени чувства – радост, щастие, мъка, тъга... През тези осем месеца, в които майка ми и баща ми бяха в Америка, бях се стегнала неописуемо и всичко, което ме затрупваше в ежедневието, отминаваше, без да се вглеждам в детайлите. Сега като гледам, се чудя как съм успяла за тези месеци, почти година, да се справя с толкова

много неща. Питам се аз ли съм това наистина, или някой друг е влязъл в моето тяло.

Във филма ти, Кати, си като един малък воин. Поддържаш центъра, работиш с децата, плащаш заплати, грижиш се за сестра си. Най-красивото е, че историята ви е светла и пречистваща, истински катарзис... А вие, Таня, как гледахте филма?

Най-напред сама, за да мога да си го изрежа. Видях много неща, които не знаех, че са се случили, защото екипът на филма е снимал тук, докато ние сме били в Америка. При това ги видях точно така, както са се случили, а не както са ми били разказани, за да не се тревожа. Но дори и в сцените, в които още сме в България, открих моменти, които изобщо не си спомнях, че са се случили. Явно екипът, който се състоеше от трима души – оператор, звукар и Петя, толкова фино и деликатно е присъствал, че просто съм забравяла, че са там.

Какви изводи си направихте през осемте месеца, които прекарахте в болницата в Манхатън, по отношение на здравните системи там и тук? Предполагам какви са, но все пак.

Таня: Избягвам да влизам в хейтърски настроения, тъй като аз самата работя като консултант във Военномедицинска академия вече 15 години. Знам колко е трудно на лекарите и как системата ги е превърнала в едни администратори...

Да, ясно е, че проблемът е политически, а не медицински. Че е въпрос на законодателство, на реформи.

Когато чуеш такава неприятна прогноза за живота си, имаш нужда от всички оптимизъм на света, дори да е примесен с лудост и нереалистичност, защото в крайна сметка дори плацебо ефектът си е ефект, нали така?

Таня: Да, така е, но в крайна сметка всички сме потърпевши. За около месец след като ми поставиха диагнозата, аз пообиколих доста болници в България и не видях перспектива за себе си тук. Правя уговорката, че може би аз не съм попаднала на точните места, но все пак имам претенциите, че цялото лекарско съсловие, което познавах, се мобилизира, за да ме заведат при най-добрите. Накрая самите колеги от ВМА ми казаха: слушай сега, стягай куфарите, ако имаш възможност, и отивай да се спасяваш някъде. Ако не – давай, ще откриваме сметка. Та най-общо казано, имаме още дълъг път да извървим. Онкологията е скъпа. Аз имах невероятния, изключителния шанс да успея да се лекувам в манхатънска болница. Няма да описвам разлики в стандарта и в материалната база, защото не това е важното. Не ме впечатли лъскавата сграда. И в онкологията в Дървеница да бях, ако така ме бе посрещнал хирургът ми, нямаше да имам нищо против. Човешкото отношение! На болния човек в такъв момент не му пука на какви легла и в какви чаршафи ще лежи. Пука му обаче, че има позитивизъм, топло отношение. Говорим за американците, че са претен-

циозни, че... Ами нека, добре, искам я тази претенция, имам нужда от тази топлина в такъв момент и от тази вяра, че мога, че ще се справя, че много зависи от мен. Аз имах чувството, че те ме познават от години и че ме обичат. Разбира се, че не ме обичаха тези хора, но показваха такова отношение. Това, че отидох там и смених рязко това, което е тук – тази обреченост, мрачната атмосфера от нашите онкологии – според мен изигра огромна роля за лечението ми. В един момент просто повярвах на лекарите си в Америка, че те са моите хора. Освен това те смениха коренно стратегията за лечение. Взеха много мъдри решения. Но определено срещнах не само професионализъм, но и много човешина. Представяте ли си, че първото нещо, което ме попитаха на рецепцията, когато ми записваха данните, бе: колко добре знаете английски. Ние със съпруга ми казахме: ами криво-ляво. И на другия ден аз вече имах преводач на български. Той не присъстваше на живо, просто докторът, преди да влезе при мен, бе уведомен за необходимостта от преводач, натискаше един бутон на едно устройство и оттам чувах на чист български: Добър ден, госпожо Димитрова! Днес аз ще превеждам за вас. Аз просто си бях у дома. Докато ми правеха манипулациите, лекарите имаха брошки на реверите си, чрез които да общуват с преводача и той с мен. Никой в нито един момент не измрънка нещо от типа: не ме интересува, дошла си тук, да знаеш английски, никой не ти е виновен, че не знаеш. Ето такива уж дребни неща.

Таня, и двамата ви родители са с увреден слух. Вероятно вие, когато сте били на възрастта на Кати, също сте имали своите трудни моменти. Докато гледахте филма, видяхте ли в Кати нещо от собственото си тийнейджърство?

Категорично виждах точно това – когато се захванеш с нещо, да не го пуснеш, докато не го свършиш както трябва. Всъщност видях, че Кати много повече прилича на баща си. През цялото време виждах в нея мъжа ми. Защото, когато има някакви трудности, аз съм по-екстровеъртна, емоционална, избухвам, изпадам в паника, притеснявам се, докато Кати и баща ѝ са по-обрани, по-концентрирани. Испитах изключителна гордост от работата, която сме свършили като родители. Човек винаги се надява, че е дал най-доброто, но животът е този, който показва дали си се справил добре. Беше ми все едно дали Кати ще фалира „Яника“... абсолютно все едно.

Исках просто да се върна... жива. И да видя, че Кати, сестра ѝ, майка ми са добре. И така се случи, че освен всичко Кати беше запазила всичко – и училището, и терапевтите.

От колко години се занимавате с „Яника“? Доколкото разбрах, в България има само още два или три подобни центъра за работа с деца с увреден слух.

Таня: Преди 12 години го създадохме. Моята основна специалност е слухово-речева рехабилитация и работа с глухи деца, но преди да направим „Яника“, вече бях фалирала два кабинета. Затова започнахме много плахо, но пък впоследствие центърът се разрасна и децата станаха толкова много, че се наложи да имаме екип. И предполагам фактът, че Кати е израснала, гледайки как двамата с баща ѝ решаваме всякакви финансови и кадрови трудности, ѝ е помогнало много, за да се справи. Центърът продължава да работи. Дори му е тясно и търсим начин да се разрасне. Вярвам, че и филмът ще помогне за това.

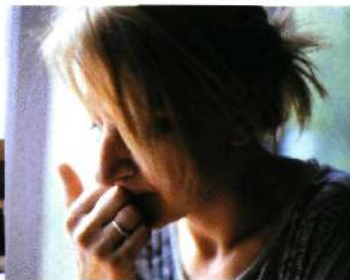

Кати, ти явно ще поемеш по пътя на родителите си и също ще се посветиш на „Яника“ и на работата с деца.

Кати: Да, определено. В момента завършвам логопедия към НБУ. Много се радвам, че имам възможността да съчетавам теорията с практиката.

Единственият мъж във вашето семейство типично по мъжки преживяваше тихо и мълчаливо всичко – поне във филма така изглеждат нещата. Така ли бе наистина?

Таня: О, той също се развълнува и се разплака, като гледаше филма, но нещата при нас по принцип са така – когато има криза, аз се разпадам, а той е като скала. Ние двамата решихме без думи, че ще тръгнем заедно за Америка. Никога не сме го обсъждали. Беше ясно. И така изведнъж Кати се сдобри с нотариално заверено пълномощно, за да управлява центъра и... така за 1 година

порасна с цели 10 поне.

Кати: Това че трябваше да се справям сама, страшно много ме изгради. Не съм си мислила, че мога да бъда толкова... мултифункционална. Че мога да съм няколко човека едновременно, да организирам екип. Организацията се оказа най-важното и най-трудното нещо. Преди наблюдавах баща ми как попълва едни таблици и все се чудех какви са. Е, много бързо разбрах.

Какво бихте казали на хората, които изпадат в такава ситуация?

Кати: Да не се предават и да знаят, че винаги след лошото идва добро и трябва просто да го очакваме и да сме търпеливи.

Таня: Много приятели ни помогнаха. Във филма има една сцена, в която Кати, по-малката ни дъщеря Яна и терапевтите от центъра правят коледни картички. Когато видях тази сцена, разбрах, че докато сме отсъствали, Кати е имала няколко ситуации, в които децата, записали се в центъра, рязко са намалели – по различни причини, доходът е бил равен на нула, а тя е трябвало да плати четири заплати на нашите терапевти, като в същото време ѝ останат за храна и за сметки. Затова всички са започнали да правят картички с кауза и в един момент се оказват засипани с поръчки за картички. Центърът е оцелял благодарение на хората, които са си поръчвали. Благодарение на хората, които ни останаха верни докрай и ни подкрепиха в най-трудния ни момент.

Таня, казвате във филма: „Господ винаги е бил с мен и ми е дал толкова хубави неща“.

Може би някъде около 20–25-ата си година, когато човек се осъзнава, започва да си задава разни въпроси

за смисъла на живота и т.н., аз открих за себе си отговорите на тези въпроси в християнската вяра и така намерих своя път.

Вярата помогна ли ви сега, когато трябваше да намерите сили и упование да се борите и да живеете?

Много. Знаете ли, когато отидохме в Щатите и трябваше да ми направят първата сериозна манипулация и беше доста страшно, тогава от нищото се появи една около 80-годишна дама. Знаете, че американците са много религиозно настроени, къде помпозно, къде фалшиво... Та тази дама дойде при нас и каза: Искате ли да се помолим? Наричахме я бабата ангел и после при всички манипулации я търсех, защото ако тя беше там, значи всичко щеше да бъде наред. Значи Шефа е с мен. Тя беше официално лице, с бадж. Не я интересуваше каква е религията ти, не носеше расо или нещо подобно. Просто идваше при теб и казваше топли, човешки думи.

Не я интересуваше каква е религията ти, не носеше расо или нещо подобно. Просто идваше при теб и казваше топли, човешки думи.

На какво ви учат децата, с които работите? Във филма се вижда, че те не са никак кротки и хрисими, ами са си като всички останали – шумни, буйни, че и се бият.

Онкологията е скъпа. Аз имах невероятния, изключителния шанс да успея да се лекувам в манхатънска болница. Няма да описвам разлики в стандарта и в материалната база, защото не това е важното. Не ме впечатли лъскавата сграда, а човешкото отношение!

Кати: На търпение, първо. Изключително искрени са и много обичащи. Освен това те не виждат разликата в хората. Лишени са от предрасъдки. Може би това е нещото, което всеки път си взимам от тях.

Таня: Работата с децата е най-сладката и приятна работа. Към различните деца пътят е различен, но те са искрени и чисти – бяла книга, върху която ние имаме честта да напишем някоя и друга дума. Голямото предизвикателство в нашата работа всъщност са родителите. Много е страшно да чуеш, че на детето ти му има нещо. Това някак те изхвърля от живота ти. Когато чуеш диагнозата „глухота“ за детето си – във Военна болница нерядко ни се налага да я казваме, – шокът е огромен. Наистина хвърляме родителите в една дълбока бездна и след това много бързо трябва да ги съберем, защото нямат време за губене. Ако родителите не се съберат, не можем да работим с децата. Родителите трябва да бъдат подходящо информирани. Идеята на нашия център е да има домашна атмосфера. Това е най-важното. Не искаме да ги консервираме и да ги правим зависими от нас, а да ги обзаведем със знания и умения и към 5.–6. клас да ги пуснем сред останалите деца, в общообразователните училища и детски градини. Много често ни е страшно трудно да се разделим с тях, но по-същественото е, че те вече могат да се справят и сами. ■